

se, si Seriphius esset, clarum unquam fuisse futurum^(a); quod neque virtuti Themistoclis neque fiducie convenit. obsecro enim: Themistocli, tante virtutis viro, fas non erat, si Seriphi^(b) natus esset^(c), clarum fieri, cum videamus meliori^(d) virtute homines ex
 5 agro atque infimo loco natos illustres evadere? nam^(e) non fuisse Seriphium abiectissimum Grece locum, argumento est quod civem habuerit^(f) qui ausus sit cum Themistocle verbis contendere, aut^(g) quem ille dignatus sit ut ei in iurgio per contentionem^(h) responderet. nec vero dicebat, quod tu illum fecisse asseveras⁽ⁱ⁾, ut
 10 totam suam nobilitatem omnemque splendorem a patria recognosceret, in qua sciebat tot millia hominum esse, qui obscuri atque ignobiles viverent. at moderatio forsitan ita illi loqui suadebat. ego vero non sum qui credam eum^(k) fuisse veritum digne se laudare; in contentione^(l) presertim, per quam vel modestissimi solent
 15 excitari; qui ausus sit dicere nullam sibi vocem ameniorem videri posse^(m), quam eius qui suas laudes optime dicturus esset⁽ⁿ⁾. et tamen superiori dicto moderationem adhibuit. diminutione enim usus est, qui se dixit non futurum fuisse ignobilem, si Seriphius esset. non enim futurum se^(o) nobilem aut clarum iactavit. quod vero
 20 super omnia me movet, auctoritas est Ciceronis. nam si ratione quis dispiciat^(p) in hunc modum, nec pretereā alium^(q), Themistoclis responsio Catonis dicto de senectute convenire potest, ita inter se^(r) dilucide collatis utriusque sententiis, ut quemadmodum ille^(s), quisquis is fuit, si Atheniensis esset, nobilis non^(t) fuisset, nec
 25 Themistocles, si Seriphius, fuisset ignobilis; ita neque senectus, si cum paupertate veniat, sapienti gravis sit^(u), nec, si cum divitiis, esse possit insipienti non gravis. nosti enim cuius generis sit hic^(v) verborum ornatus, in quo similitudinem afferre voluit, que minime constaret, si secundum te verba ponerentur. atque ut ne unquam

nè alla persona di Temistocle medesimo.

E difatti, Serifo non era luogo sì ignobile che, ove egli vi fosse nato, Temistocle non avrebbe potuto riuscire illustre;

nè attribuiva quel grande tutta la sua gloria alla città natale.

Così rispondendo, ci s'esprimeva con istudiatà moderazione,

come si può arguire da quel che disse altra volta intorno al suo diletto nel sentirsi elogiato.

Evvi poi l'autorità, grandissima, dello stesso Cicerone, giacchè, se s'intenda diversamente la risposta di Temistocle, cade senz'altro il paragone da lui istituito tra questa ed il detto di Catone;

e da ciò risulta

(a) *M* nunquam futurum fuisset (b) *M* Seriphius (?) (c) *Mur.* erat (d) *M* me-
 diocri (e) *Novati Mur. om.* nam (f) *MMur.* haberet (g) *M* verbo contendere
 autem (h) *M* pro contentione (i) *Massueveras* (k) *Mur. om.* eum (l) *Novati*
dà contentionem (m) *M* vocem amorem esse *C* *T* memorem *Mur. Novati* me-
 liorem (n) *Mur. om. se* (o) *M* despiciat (p) *Mur.* alias (q) *M* si ad se
C ita ad se (r) *MC* nec ille (s) *MC om.* non (t) *M om.* sit (u) *M* is

(1) Cf. la nota 3 all'epist. LXXXII, detto leggesi in VAL. MAX. *Fact. et dict.*
 p. 203. Oltrechè nel *Pro Archia*, il *mem. XIV, ext. 1.*